

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(1307—1314)

Ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκόττ.

(Μετάφρασις Θ. Ἀντωνιάδου).

XXXI.

Δυσκολώτερον ἔργον ὑπελείπετο τῷ ὀρμητικῷ Ἐδουάρδῳ. Μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀπερισκεψίαν προσέβαλεν οὗτος μακρινῶς τὴν θύραν τοῦ πύργου πρὶν ἢ δοθῇ εἰσέτι τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς· πολλάκις οὕτω διὰ τε τῆς ἐκτάκτου ἀνδρίας του καὶ διὰ τόλμης θρασείας ἐπέτυχεν εἰς κινδυνώδεις ἐπιχειρήσεις, καθ' ἃς ἡ φρόνησις ἴσως ἤθελεν ἀποτύχει. Ἐρμήσεν ἐπὶ τῆς γεφύρας καὶ ἔθραυσε μεθ' ὀρμῆς τὴν χρησιμεύουσαν πρὸς ἀνέγερσιν αὐτῆς ἄλυσσον, ἀκολούθως δὲ ἐξήπλωσε νεκρὸν ἐπὶ τοῦ κατωφλοῖου τὸν φρουρὸν, διασχίτας τὸ κρανίον του, οὕτω δ' ἔθετε πρόσκομμα εἰς τὸ κλείσιμον τῆς θύρας, ὅπως καὶ μάτην τὸ τοιοῦτον ἐδοκίμασαν οἱ πολιορκούμενοι. Οἱ Ἀγγλοὶ ὑπερησπίσθησαν γενναίως. Ὁ Κλίφφορντ καὶ ὁ Λόρν ἐδειξαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην θαυμαστὴν ἀνδρίαν, ἀλλ' ὁ ἐπίμονος Ἐδουάρδος διέσχισεν ἑκατοστὺς ἀνδρῶν. Ἡ φωνὴ «Βρούκης! Βρούκης!» ἀντήχησεν ἰσχυρῶς. Ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔχει πλέον ἐλπίδας· καὶ ἄλλοι πολεμισταὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ φρούριον· παράφοροι δ' ἐκ τῆς ἐπιτυχίας καὶ αἶμα διψῶντες στενοχωροῦσι πάνταχόθεν τοὺς ἐχθροὺς καὶ καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις πάσας τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. Οὐδενὸς φεῖδεται ἡ σπάθη τῆς ἐκδικήσεως· μέλη πτωμάτων σπενδονίζονται μακρὰν εἰς ἕκαστον κτύπημα τῆς σπάθης· τὸ αἷμα ῥέει ποταμὸν, φωναὶ θνησκόντων, φωναὶ κτυπόντων ἀναμιγνύονται. Οἱ ἵπποι ἐντρομοὶ χρεμετίζουν καὶ ἀνορθοῦνται, οἱ κύνες ἐκβάλλουσιν ὕλακας ἀντηχοῦσας ἐν τῷ τῶν πυργιδίων καὶ τότε μόνον παύει ὁ φοβερὸς οὗτος κρότος, ὅτε οὐδὲ εἰς τῶν ἐχθρῶν ἀπέμεινε ζῶν ἐκτὸς ἐκείνων, οἷτι-

νες ἐκτάδην κείμενοι γογγύζουν σπαρτακάρδιως, ἐν τῇ ἐσχάτῃ εὐρισκόμενοι ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου.

XXXII.

Ὁ γενναῖος Κλιφφορντ δὲν ὑπάρχει πλέον· τὸ αἷμά του ἔβαψε τὴν σπάθη τῷ Ρονάλδου. Ὁ Λόρν εὐτυχέστερος ἔτι κατώρθωσε νὰ φθάσῃ μετὰ μικροῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἵστατο προσδεδωμένη ἡ λέμβος, καὶ ταχέως ἀποκόψας τὸ σχοινίον, ἐδραπέτευσεν. Φωναὶ νίκης ἀντηχοῦσιν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πύργων· οἱ κάτοικοι τοῦ Καρρίκ βλέπουσι κυματίζουσιν ἐπὶ τοῦ ὑπερώου τὴν σημαίαν τῆς Σκωτίας, φέρουσιν τὸν ἀργυροῦν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου σταυρὸν. Ὁ Βρούκης ἀνέκτησε τὴν κατοικίαν τῶν προγόνων αὐτοῦ! . . . «Καλῶς ὠρίσατε, ἀνέκραξεν, εἰς τὸν οἶκον αὐτόν, ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία σᾶς ἀναμένει. Πάντες οἱ φίλοι ἡμῶν πάσης τάξεως εἶναι δεκτοὶ ἐνταῦθα· ἀπὸ τοῦ λόρδου, ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, ἀπὸ τοῦ γερουσιαστοῦ μέχρι τοῦ δυστυχοῦς τούτου βωβοῦ παιδίου. Θεέ μου, μοὶ ἀπεδόθη λοιπὸν ἀληθῶς ἡ πατρικὴ μου ἐστία; . . . Ἰδοὺ ἡ γῆ, ὅπου παιδίον ἔτι ἐγύμνασα τὰ ἀσταθῆ βήματά μου! Ἰδοὺ οἱ θόλοι ὅπου ἀντήχησαν οἱ γέλωτες τῆς παιδικῆς μου εὐθυμίας! ὦ Θεέ, δέχθητι πρῶτος σὺ τὰς εὐχαριστήσεις μου καὶ εἶτα ἃς δεχθῶσιν αὐτὰς οἱ φίλοι μου!» Σιγᾷ ἐπὶ τινά ὥραν, εἶτα κάμνει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ . . . καὶ εἶτα κτυπᾷ ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ τοῦ καπνίζοντος καὶ αἱματωμένου ξίφους ἀπὸ τῆς αἰχμῆς μέχρι τῆς λαβῆς,

XXXIII.

«Φέρετε, ἐκραξε, τὰς προσφιλεῖς τὸ πάλαι εἰς τοὺς εὐγενεῖς μου προγόνους κύλικας· ἃς κυκλοφορήσωσι τρίς περὶ τὴν τράπεζαν· ἃς πίνωμεν ὑπὲρ τῆς ὡραίας Σκωτίας· ὅστις φέρει εἰς τὰ χεῖλη τὸν οἶνον, χωρὶς νὰ ὀρκισθῇ ὅτι καὶ περιουσίαν καὶ ζωὴν θυσιάζει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του, ἐκεῖνος ἃς δακτυλοδειχθῇ ὡς ἀνάξιον τέκνον τῆς Σκωτίας· ἡ ἀτιμία ἔστω αἰώνιον αὐτοῦ στίγμα! Καθίσατε, εὐγενεῖς μου φίλοι· ὀλίγον ἔχομεν καιρὸν πρὸς δια-

σκέδασιν· θά τὸν διέλθωμεν ἐν εὐθυμίᾳ· ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου, ἡ λάμπουσα μεταξὺ δύο νεφῶν, μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανθῶμεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν εὐεργετικότητα τοῦ ζωοδότου ἀστέρος· καλὴν ἐθέσαμεν ἀρχὴν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα χρέους ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μᾶς μένουν ἀκόμη καὶ ἄλλα πλείότερα! . . . Σπεύσατε παντοῦ ἀγγελιαφόροι· προσκαλέσατε τοὺς παλαιοὺς ἡμῶν φίλους, προσλάβετε καὶ νέους· εἰδοποιήσατε τοὺς ἐπὶ πότας τοῦ Λανάρκ νὰ ζώσωσι τὸ ξίφος, καλέσατε εἰς τὰ ὅπλα τὰ γενναῖα τέκνα τῆς κοιλάδος τοῦ Τέβιτ· οἱ τοξόται τοῦ Ἐτρίκ ἃς ἀκονίσωσι τὰ βέλη αὐτῶν· πιστὴ καρδία πάλλει εἰς τὰ ῥωμαλέα αὐτῶν στήθη! Καλέσατε πάντας εἰς τὰ ὅπλα ἀπὸ τοῦ στενοῦ τοῦ Reedswaig μέχρι τῶν σκοπέλων τοῦ ἀκρωτηρίου Wrath· ἃς ἀντιλαλήθῃ μακρὰν ἡ εἰδήσις· ὁ ἀετὸς τοῦ βορρᾶ ἡ-πλώστε τὰ πτερά του . . . »

ΑΣΜΑ ΕΚΤΟΝ.

I.

Ω! τίς ποτε θά λησμονήσῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν συγκινήσεων καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτε οἱ ταχυδρόμοι ἀσθμαίνοντες διεσταυροῦντο ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ πᾶσαν στιγμὴν! ὅτε ὁ ἦχος τοῦ τηλεβόλου καὶ αἱ κωδονοκρουσαὶ ἠκούοντο ἀναγγέλλοντα νέα τρόπαια, νέαν νίκην ἀφιπταμένην ἀπὸ πεδίου εἰς πεδίον μάχης! ὅτε ἡ ἐπὶ πολὺ ἀβεβαία ἡμῶν ἐλπίς ανεπτερώθη τέλος καὶ εἶδομεν τὰς τοῦ θριάμβου ἡμῶν σημαίας ἐκτυλισσομένας εἰς τὰς πρῶτας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας!

Ω! αἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖναι στιγμαὶ παρέσχον ἡμῖν ἀνάπαυσιν μετὰ μακρὰν σειρὰν θλίψεων, ἀμφιβολιῶν καὶ φόβων! Αἱ καταστροφαί, αἱ σφαγαί, τὰ δάκρυα εἴκοσιν ὅλων ἐτῶν ἐλησμονήθησαν, ἐπελθούσης τῆς τερψιθόμου ἐκείνης ἐποχῆς. Ἡ ὥχρ᾽ αὐτὴ θλίψις ἀνύψωσε τὰ βεβαρημένα αὐτῆς βλέμματα, ἔν' ἀπονείμῃ χάριτας ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐθυμίας, μεθ' ἧς ἐωρτάζετο ἡ πτώσις τοῦ δεσπότη καὶ ἡ ἐπιστροφή τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Οὕτως ἡ φήμη διέδωκεν ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Σιωτίας τὰς χαροποιὰς εἰδήσεις τῆς νίκης καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως, ὅτε ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐφάνη δυσμενὲς πρὸς τοὺς ἄρπαγας κατακτητάς. Ἡ σημαία τοῦ Βρούκη ἐκύμάτιζεν ἐν θριάμβῳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Λουδούν καὶ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Οὐρύ· τὸ ἀγγλικὸν αἷμα ἐπλημύρει τὴν πεδιάδα τοῦ Δουγλᾶς· ὁ Ἐδουάρδος ἐπολέμει τὸν ἀγέρωχον Σαὶν Τζῶν· τέλος, τὸ ἀντήχει πρὸς νότον ἡ πολεμικὴ κλαγγὴ τοῦ Ῥανδόλφ. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν νέαι διηγήσεις πόλεων, φρουρίων κατακτηθέντων· καθ' ἐκάστην ἡ φήμη νέα κατωρθώματα ἐξύμνει.

II.

Αἱ κηλαὶ αὗται εἰδήσεις ἔπτανται ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου τοῦ βαρώνου μέχρι τῆς ταπεινῆς καλύβης τοῦ χωρικοῦ, διασχίζουσιν δάση καὶ θάνατον διαταράττουσαι τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγίας Βριγίττης κεκλεισμένων γυναικῶν. Ὡς σὺ, ἥτις ὑπῆρξες ἄλλοτε εὐγενὲς πριγκίπισσα, προσφιλὴς Ἰσαβέλλα, ἥδη δὲ ἀπλὴ ἀδελφὴ ἐν αὐστηρότητι διάγουσα, εἶπε ἡμῖν, ὁ διατάσσων σε κανὼν νὰ φέρῃς τὸ μελανὸν κάλυμμα καὶ τὴν ἐξ ἐρίου ἐπωμίδα, ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἡ αὐστηρὰ ἡ ἀποστερήσασά σε τῶν ὠραίων σου μελανῶν πλοκάμων, εἶπέ μοι, σὲ καταδικάζει ἄρ᾽ γε, ἂν χαρὰ διαλάμπῃ εἰς τὸ ὑγρὸν σου ὄμμα, ὅτε ὁ ῥαψωδὸς καὶ ὁ ὁδοιπόρος σοὶ διηγοῦνται πᾶν νέον τρόπαιον τοῦ ἀτρομήτου Βρούκη; Καὶ ποῖον τὸ προσφιλὲς ὄν τὸ συμμετέχον τῶν ἀνησυχῶν σου ἐλπίδων, τῶν προσευχῶν σου;

Δὲν εἶνε, ὅχι, παρθένος ἀνήκουσα εἰς τὸ σκότος τῆς Μονῆς, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ μακρὰ αὐτῆς κόμη καὶ ἡ συγκίνησις, ἥτις παρὰ τὴν θέλησίν της δεικνύεται, ὅτε ἡ δόξα τοῦ γενναίου Ῥονάλδου ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ἀφηγήσεις τῶν κατορθωμάτων τοῦ Βρούκη.

III.

Ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσε βεβαίως ὅτι μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ πύργου τῶν προγόνων του, πρώτη φροντίς τοῦ Βρούκη ὑπῆρξε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀρρὲν τὸν βωβὸν ἀκόλουθον. Ἐκεῖ ἡ μετεμφίσεις τῆς Ἐδίδθ δὲν ἠπάτησε πλέον τὴν Ἰσαβέλλ-

λαν καὶ οὕτως αἱ δύο παρθένοι ἀδελφικῶς ἀγαπώμεναι, διήρχοντο ὁμοῦ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἡσυχίῳ κελλίῳ τῆς μονῆς. Συναινέσαντος μετὰ πολλὰ τοῦ Βρούκη, ἡ Ἰσαβέλλα ἐφόρεσε τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, καθιερωθεῖσα μοναχή, ἡ δὲ καλὴ Ἑδὶθ ἀναλαβούσα τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ γυναικείου φύλου ἔμεινεν ἄγνωστος ἐν τῇ μονῇ, ἐνῶ ἡ Σκωττία ἀντελάλει τὸν κρότον τῶν ὅπλων. Ἡμέραι, νύκτες ταχέως παρήλθον ἐν τῷ εἰρηνικῷ τοῦ τῷ ἀναχωρητηρίῳ.

IV.

Αἱ ἡμέραι αὗται, οἱ μῆνες οὗτοι ἀπετέλεσαν ἔτη, ὅτε σπουδαῖαι εἰδήσεις ἐφθασαν εἰς τὰ παράλια τῆς μονήρους νήσου . . . Ἐξ ὅλων τῶν ἐν Σκωττία κατακτήσεων ὑπὸ τῆς ἀπηνούς τοῦ Ἐδουάρδου Α΄. σπάθης, μόνος ὁ πρὸς Βορρᾶν τοῦ Tweed πύργος τοῦ Στερλίγγ ἔμενεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ τοῦτον οἱ στρατοὶ τοῦ Βρούκη ἐπολιόρκουν· συνωμολογήθη δὲ συνθήκη, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεχρεοῦντο νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον οἱ πολιορκούμενοι εἰς τὸν Βρούκην, ἂν δὲν ἤρχετο πρὸς βοήθειαν πρὸ τῆς παραμονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἀγγλία ἐξωπλίζετο, ταχυδρόμοι καὶ ἀγγελιαφόροι ἔτρεχον ἀπανταχοῦ ἐξαναγκάζοντες πρίγκιπας καὶ λόρδους νὰ μεταβῶσι φέροντες ἀσπίδα, ξίφος καὶ λόγχην παρὰ τὸν Κύριον αὐτῶν ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Bersich πρὸς διάλυσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Στερλίγγ. Ἡ προθεσμία ἐπλησίαζεν. Οἱ ἀγγλικοὶ στρατοὶ ἐπλησίασαν ἐν σπουδῇ καὶ παρετάχθησαν πρὸς πόλεμον. Εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν εὐρίσκοντο πάντες οἱ πεφημισμένοι ἱππῶται καὶ πάντες οἱ ἀνδρεῖοι τῆς Ἀγγλίας τοξόται· ἡ χώρα πᾶσα ἀντηγύαζε τὴν λάμψιν τῶν σημαιῶν, τῶν ξιφῶν καὶ τῶν ἀσπίδων. Δὲν ὑπήκουσαν δ' εἰς τὴν πρόσκλησιν μόνον οἱ πολεμισταὶ τῆς Βρεταννίας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱππῶται τῆς Neustrie ἤκουσαν αὐτὴν καὶ ἡ Γασκωνία προσέφερε τὸ περίφημον αὐτῆς ἱππικὸν, καὶ ἡ Οὐαλλία ἀπέστειλε τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῆς καὶ ἡ Connaught ἐξήμεσεν ἐκ τοῦ βάρους τῶν δασῶν καὶ τῶν ἐρήμων αὐτῆς πλῆθος φυλῶν, ἐφ' ὧν ἐβασίλευε ὁ τρομερὸς Eth O' Connor.

V.

Μυκτωμένη προχωρεῖ ἡ λαίλαψ τοῦ πολέμου ἐπαπειλούσα τὴν Καλιδονίαν· οὕτω τὰ συμπυκνούμενα νέφη ἀναστέλλουσιν ἐπὶ μικρὸν τὸν μέλλοντα ν' ἀπορρέυσῃ χεῖμαρ ῥον τῶν ὑδάτων, ἕως οὗ καταστῇ ἀφανὴς ὑπὸ τὰς μελανὰς αὐτῶν σπείρας, ἄνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ὠχροῦ ὁδοιπόρου, ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Ῥοβέρτος δὲν εἶδε μὲ πεφοβισμένον ὄμμα δειλοῦ ὁδοιπόρου τὴν ἐπερχομένην τρικυμίαν! Ἀπόφασιν ἔχων ν' παλαίσῃ κατὰ μέτωπον πρὸς τὴν θύελλαν, διατάσσει πάντας τοὺς ἀναγνωρίζοντας τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ νὰ δράξωσιν ἀμέσως τὴν λόγχην καὶ τὸ ξίφος, παρατασσόμενοι πρὸς μάχην εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. ὦ! τίς δύναται νὰ ἀναφέρῃ τοὺς υἱοὺς πάντας τῆς δόξης, ὅσοι εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ πρόσκλησιν προσῆλθον ὑπερασπισταὶ τοῦ δικαίου; Πάντες διετέθησαν πρὸς πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἀρμυδῶν πεδίων τῆς Σολουαίου μέχρι τῶν πεδιάδων τοῦ Μαρσχιάλ. Εἰς τῶν βασιλικῶν ἀγγελιαφόρων ἐλθόντων νὰ καλέσῃ εἰς τὰ ὅπλα τὰς ζοφεράς κοιλάδας τοῦ Ἀρρᾶν, ἔφερον ἐκεῖ τὰς εἰδήσεις ταύτας. Ἀλλ' ἦτο ἐπίσης καὶ κομιστὴς μυστικοῦ τινος διὰ τὴν Ἰσαβέλλαν, ἥτις τὴν ἐπαύριον ἐκοινοποίησε τὸ μυστικὸν τοῦτο εἰς τὴν κόρην τοῦ Δόρν, μεθ' ἧς συνεπεριπάτει ὑπὸ τὰς ἀψίδας τῆς μονῆς.

VI.

«Γνωρίζεις, φιλότατῃ μου Ἑδὶθ, πόσον χαίρω βλέπουσα τὴν συνάντησιν τῶν καρδιῶν ἡμῶν; Κρίνε λοιπὸν σὺ ὁπόσῃ λύπην αἰσθάνομαι ἀναγκαζομένη νὰ σοὶ ἀναγγείλω τὸν προσεχῆ ἀποχωρισμὸν ἡμῶν. Δὲν ἀρμόζει σοὶ τὸ κελλίον μονῆς, ἀλλ' ὕπαγε νὰ δοκιμάσῃς τὴν τύχην, δι' ἣν προωρίσθης. Μὴ θεωρῇς σεαυτὴν προδοθεῖσαν, ἐπεὶδ' ἡ γνωρίζει ὁ Ῥοβέρτος, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ κόρην τοῦ Δόρν καὶ ὁ βωβὸς τοῦ ἀκόλουθος. Ὁ ἀδελφός μου γνωρίζων τὸ φύσει ἄστατον τοῦ ἀνθρώπου, προσεπάθησεν ἐπιμελῶς νὰ μαντεύσῃ πῶς ἤθελεν ἀποδεχθῇ ὁ Ῥονάλδος τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν τῆς Ἰσαβέλλας, καθὼς καὶ τὴν πρότασιν αὐτοῦ, ὅπως σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τῆς Ἑδὶθ. Δι' ἀγάπην μου συγχώ-

ρησον τὸν 'Ρονάλδον ἂν ἐπρόφερε καὶ τινα παράπονα δυσχερείας Πρὸ πολλοῦ κατέλιπε τὰς ιδέας ταύτας· ἤδη ἠσπάσθη ἐκ νέου ὀλοτελῶς τὰς πρώτας αὐτοῦ σκέψεις, θρηνεῖ διότι ἐφάνη ἄπιστος . . . συγχώρησον αὐτὸν δι' ἀγάπην σου αὐτῆς

VII.

— Ὄχι! ποτὲ δὲν θὰ πέσω κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Λόρδου 'Ρονάλδου εἰς τὸν πύργον του καὶ — Ἀλλὰ περίμενε λοιπὸν νὰ τελειώσω ὅ,τι ἔχω νὰ σοι εἰπω. 'Ο καλὸς βασιλεὺς 'Ροβέρτος ἐπιθυμεῖ νὰ κρίνῃ ἰδίῳις ὁμμασιν ἡ Ἐδιθ περὶ τῆς μετανοίας τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, μεταμφιεζομένη ἐκ νέου εἰς ἀκολουθον. . . . Ἐλευθέρα καὶ ἀσφαλῆς ὑπὸ τὴν βασιλικὴν του προστασίαν, ἂν ἐπὶ τέλους παραδεχθῇ τὴν γνώμην ταύτην, δύνασαι μετὰ ταῦτα νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν μονὴν χωρὶς ν' ἀναγνωρισθῇς καὶ νὰ ζήσῃς ἐδῶ καὶ ν' ἀποθάνῃς μετὰ τῆς Ἰσαβέλλας. Οὕτως ἐλάλησεν ἡ πριγκίπισσα. 'Ο βασιλεὺς 'Ροβέρτος δυνατὸν νὰ εἶχε καὶ πολιτικὸν τινα σκοπὸν· ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἐδιθ, δραπετεύσας εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπέθανεν ἐκεῖ, κατὰ συνέπειαν δὲ ὁ πύργος σὺν ταῖς γαίαις αὐτοῦ μετεβιβάζοντο εἰς τὴν Ἐδιθ, ἥς τὰ πολυάριθμα κτήματα εἰς χεῖρας ἐρχόμενα τοῦ 'Ρονάλδου ἠδύναντο νὰ ἀνακουφίσωσι πολὺ τὸ κόμμα τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας.

VIII.

Τὸ συγχυσμένον βλέμμα τῆς Ἐδιθ καὶ τὸ ἐρύθημα αὐτῆς ἐπρόδιδον ἡδονὴν, αἰδῶ καὶ δειλίαν. Δὲν ἐνέδωκεν ὁμως ἄνευ ἀντιλογίας. «Ἐν πρώτοις ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἐφάνη ἀπερίσκεπτος κοινοποιήσασα τοιοῦτον μυστικὸν καὶ εἰς τρίτον πρόσωπον· ἐκτὸς τούτου πῶς ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κελλίου; . . . Πῶς ν' ἀποχωρισθῇ τῆς Ἰσαβέλλας; Πῶς πάλιν ἐκ νέου νὰ μεταμφιεσθῇ; . . . Πῶς νὰ διακινδυνεύσῃ ἐν μέσῳ πολεμιστῶν; . . . Τίς τέλος θὰ προστατεύσῃ αὐτὴν ὁδοιποροῦσαν μέχρι τοῦ στρατοπέδου; . . . τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ παραχωρήσωσιν αὐτῇ μικράν ἀναβολήν. . . . » Ἡ Ἰσαβέλλα ὑπομειδιῶσα κρυφίως εἶδε καὶ ἐσυγχώρησε τὴν πα-

νουργίαν τῆς συντρόφου αὐτῆς φοβουμένης μὴ φωραθῇ, ἐνδίδουσα εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν τοῦ παραβλέψαντος αὐτὴν ἐραστοῦ.

IX.

ὦ! μὴ τὴν μέμψεσθε! Ὄταν Ζέφυρος πνέῃ, τὰ φύλλα τῆς κερκίδος ταράσσονται· ὅταν ὁ ἥλιος δεικνύεται μετὰ βροχὴν τοῦ ἀπριλίου τὸ Ἴον ἀφεύκτως λειποθυμεῖ· οὕτω καὶ ὁ ἔρωρ, μεθ' ὅλα τὰ δεινὰ καρδίας πασχούσης, ἀναζῇ μετὰ τῆς ἐλπίδος τῆς ἀναζωογονούσης αὐτόν! Μυρίαί γλυκεῖαι δικαιολογήσεις ὑπερησπίσθησαν τὸν 'Ρονάλδον ἀπέναντι τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς τῆς μνηστῆς αὐτοῦ. Ἐνωθεῖσα μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν γονέων τῆς ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας, ὠρκίσθη πίστιν . . . Προσέτι ἡ θέλησις τοῦ κυριάρχου αὐτῆς ἐξεδηλώθη· αὐτὴ τε καὶ ἡ περιουσία τῆς ἥσαν ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν Τέλος ἀπόφασιν εἶχεν ὀλίγιστον χρόνον νὰ μείνῃ . . . μίαν μόνον ἡμέραν . . . φροντίζουσα καλῶς νὰ κρύπτηται ὑπὸ τὴν μεταμφίεσιν αὐτῆς, πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ 'Ρονάλδου . . . Μίαν ἔτι φοράν νὰ τὸν ἴδῃ ἐπόθει· οὐδὲν ἄλλο . . . ὦ! μὴ μέμψεσθε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς! ἤθελε μόνον ν' ἀκούσῃ αὐτὸν προφέροντα τὸ ὄνομα Ἐδιθ! καὶ εἶτα θὰ ἐπέστρεφεν ἐν τῇ μονῇ τὴν γλυκεῖαν φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς ἀνάμνησιν, ὅτι ὁ 'Ρονάλδος μετενόησεν ἀπιστήσας! Ἀλλ' ἡ Ἰσαβέλλα βλέπουσα τὴν ὠχρότητα τῶν παρειῶν τῆς Ἐδιθ, γνωρίζουσα δὲ καλῶς ὅτι αὐτὴ ὑπῆρξεν ἀκουσίως ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας τῆς Ἐδιθ, ἔγαιρε κρύφα, ὅτι ὁ χρόνος ἔμελλε νὰ παράσχω αὐτῇ τρόπον ἀποτίσεως τοῦ ἀκουσίου ἀμαρτήματος, ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἔφθασε. . . πολεμιστὰι τῶν ὁρέων τοῦ Ἀρρᾶν ἀνεχώρουν· ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Φίτς-Λεβίτς ἐπεφορτίσθη νὰ ὁδηγήσῃ πρὸς τὸν Βρούκην τὸν βωβὸν Ἀμαδίναν, λαμβάνων ὅλας τὰς προσηκούσας φροντίδας εἰς ἀκόλουθον τρυφερῶς ὑπὸ τοῦ μονάρχου ἀγαπώμενον.

X.

Ὁ Βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἡ ὡραία Ἐδιθ θὰ ἐπρόφθανε πρὸ τῆς συμπλοκῆς, ἀλλὰ θύελλαι καὶ κακὴ μοῖρα ἡργοπόρησαν τὸ ταξείδιον αὐτῆς καὶ μόλις τὴν παραμονὴν

τοῦ πολέμου ἔφθασεν ἡ Ἑδιθ εἰς τὰ ὕψη τοῦ Gillies. Ὁ ὀρίζων ἦτο φλογισμένος ὡς κάρμινος καὶ μακρὰν πολὺ, εἰς ἣν ἀπόστασιν δύναται τὸ βλέμμα νὰ φθάσῃ, δάσος λογχῶν ἐκυμαίνετο πολυαριθμῶν, ὡς οἱ στάχεις τοῦ φθινοπώρου. Οἱ στρατιῶται τοῦ Βρούκη ἦσαν διηρημένοι εἰς τέσσαρα σώματα· τὸ μὲν ἐν ἦτο τοποθετημένον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἐπιφυλαττόμενον νὰ εὐκολύνῃ ἢ νὰ βοηθήσῃ τὰ ἄλλα τρία, ἅτινα ἀνώτερον τοποθετημένα ἐσχημάτιζον γραμμὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ ῥυακίου τοῦ Βαννὸκ μέχρι τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Νινιάνου. Ἦσαν μὲν πράγματι ἀποχωρισμένα τὰ σώματα, ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἀπείχον πολὺ, ὥστε τὸ ἐν νὰ δύναται νὰ βοηθῇ τὸ ἕτερον. Πέραν διεκρίνετο ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς, δεικνύων πλῆθος συμπεπλεγμένων λογχῶν, ὧν ἀδύνατον ἦτο νὰ διακρίνῃ τις τὰ ἄκρα ἢ τὰς βάσεις. Τὰ ξίφη, οἱ πελέκει, αἱ σημαῖαι συνεσφιγμέναι στενῶς ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου, εἰς δὲ τὸ σημεῖον ὅπου ὁ οὐρανὸς συνέπιπτε μετὰ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου παρετρεῖτο ἡ ἀντανάκλασις τοσοῦτων πανοπλιῶν, ὥστε ἐφαίνοντο αὗται ὡσεὶ χανόμεναι ἐν τῷ γλαυκῷ ὀρίζοντι.

XI.

Ἡ νέα κόρη κατέβη τὸ ὄρος, πτοηθεῖσα ἐκ τῶν πολεμικῶν τούτων προπαρασκευῶν· διέσχισεν ἐν πρώτοις τὸ τῆς ὀπισθοφυλακῆς σῶμα· ἐκεῖ εὕρισκοντο οἱ πολεμισταὶ τοῦ Καρρήν καὶ τοῦ Ἄϊρ μετὰ τοῦ Λεννὺξ καὶ τοῦ Λανάρη καὶ τῶν λοιπῶν Δυτικῶν ὀπλαρχηγῶν· ἐκεῖ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν νησιωτῶν παρεταξάν τὰς πολυαριθμούς αὐτῶν μανδυσφορούσας συμμορίας. Ἐν τῷ κέντρῳ ὑψοῦτο ἀγερῶχος ἡ βασιλικὴ τοῦ Βρούκη σημαία· ἐπίσης διεκρίνετο καὶ ἡ τοῦ Ῥονάλδου φέρουσα ὡς σήματα τριήρη με κώπας καὶ ιστία. Περίεργον ἀντίθεσιν ἐσχημάτιζον αἱ πανοπλίαι καὶ οἱ ἀλυσσίδωτοὶ θώρακες τῶν πολεμιστῶν μετὰ τῶν σπαθῶν, τῶν σκιαδίων καὶ τῶν περοθυσσάνων τῶν πολεμιστῶν τῶν νήσων Ἑβρίδων. Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἡ Ἑδιθ δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὴν στὸλὴν τῶν ὄρεινῶν, τὴν πεφιλημένην αὐτῇ, καὶ ὁμῶς ἐν μέσῳ τῆς

πληθύος ἓνα μόνον πολεμιστὴν ἀναζητεῖ... ἀλλ' οὗτος ἦτο μακρὰν καταγινόμενος εἰς τὰς προπαρασκευάς. . . . Ἐν τούτοις τὸ τεθολωμένον αὐτῆς ὄμμα ὑπὸ ἐρωτικῶν σκέψεων παρετήρησε τὴν ἀλαζόνα κυματίζουσαν εἰς τὸν ἀέρα σημαίαν· ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀπειραριθμῶν λόγχων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀνελογίσθη τὰς φοβερὰς περιπετείας τοῦ πολέμου.

XII.

Ὁ Φίτς-Λεβίς ὠδήγητε τὸν Ἀμαδίναν εἰς τὸ κέντρον τῆς στρατιωτικῆς γραμμῆς. Τὸ σῶμα τοῦτο συγκείμενον καθ' ὅλοκληρίαν ὑπὸ πεζικοῦ ἐφαίνετο σωρὸς συμπεπυκνωμένος λαμπουσῶν λογχῶν. Ἡ Ἑδιθ καὶ ὁ ὀδηγὸς αὐτῆς διεωθύνονται πρὸς τὸ μέτωπον τῆς πρώτης γραμμῆς. Ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην σταματῶσι, διότι ὁ μονάρχης προχωρήσας εἰς ἀπόστασιν βολῆς βέλους διήρχετο κατὰ μέτωπον πρὸ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐξετάζων τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τακτοποιῶν τὰς ἰδικὰς του γραμμάς. Ἦτο μόνος κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ λαμπρᾶς σιδηρᾶς πανοπλίας· δὲν ἐπέβαινεν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ ἵππου αὐτοῦ, ἀλλ' ἐχρᾶτο ἡπιωτέρῳ τινὶ ἵππῳ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς μάχης. Διάδημα χρυσοῦν περιεκόσμει τὸ σιδηροῦν κράνος αὐτοῦ, φέρον ἐπὶ τοῦ κορύμβου τὴν χειρίδα τοῦ δ' Ἀργεντίνης ῥάβδον ἀρχηγίας δὲν ἐκράτει, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς πέλεκυν φονικόν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἕστησαν κατὰ μέτωπον εἰς βολὴν τριῶν βελῶν ἀπόστασιν, καὶ ἀνεπαύθησαν ἐπὶ μικρὸν ἔνοπλοι πρὸς συμπύκνωσιν καὶ τακτοποίησιν τῶν γραμμῶν αὐτῶν. Ἐφαίνοντο συνδιασκεπτόμενοι ἂν ἔπρεπε νὰ προσβάλλωσι τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, ἢ νὰ περιμένωσι τὴν αὐγὴν τῆς ἐπαύριον.

XIII.

Λαμπρὸν, ἀλλὰ καὶ τρομερὸν ἦν τὸ θέαμα τοῦ στρατοῦ τούτου, οὗτινος ὁ σιδηρὸς ἔλαμπε καὶ χρυσοῦς ἠκτινοβόλει, τὰ ξίφη καὶ οἱ πελέκει περιεπλέκοντο, ἄνωθεν δὲ ἐκυμάτιζον κόρυμβοι καὶ σημαῖαι! διότι ἐκεῖ παρευρίσκετο ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῶν λόρδων. Τίς ἠδύνατο νὰ προμαντεύσῃ τὴν μέλλουσαν ἀτυχίαν

τοῦ μονάρχου τούτου, βλέπων ἤδη αὐτὸν περιζωννύμενον ὑπὸ πασῶν τῶν δυνάμεων τοῦ βασιλείου αὐτοῦ; . . . Ἰστατο ἐπὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ ὡς ἀληθὴς ἱππότης, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἔλαμπε φλόξ εὐγενὴς τῶν Πλανταγενέτων. Τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἀόριστον καὶ ἀπλανές ἐζωογονεῖτο εἰς τὴν θέαν τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς λόγχης. «Γνωρίζεις, εἶπεν εἰς τὸν δ' Ἀργεντίνην, τὸν τακτοποιοῦντα τὰς ἐχθρικὰς γραμμὰς ἱππότην;—Ἡ ἐπὶ τοῦ κορύμβου αὐτοῦ χεῖρς δεικνύει ὅτι ὁ Βρούκης εἶνε οὗτος, Μεγαλειότατε.—Καὶ θὰ τολμήσῃ ὁ προδότης ν' ἀψηφήσῃ ἀτιμωρητὶ τὴν παρουσίαν καὶ τὰς σημαίας ἡμῶν;—Μή σας κακοφανῇ Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ δ' Ἀργεντίνης, ἂν ὁ Βρούκης ἵππευσεν ἵππον, ὡς τὸν ἰδικόν μου, ὥστε ἡ πάλη νὰ ᾔηται ἴση, ὅπως ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν καλῶν ἱπποτῶν ἀπαιτεῖται, μόνῃ ἐπιθυμίᾳ μου θὰ ᾔητο νὰ διασταυρώσῃ μετ' αὐτοῦ τὴν λόγχην.—Οἱ κανόνες τῶν ἱπποδρομιῶν, ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, δὲν ἀρμόζουν εἰς ἡμέραν πολέμου . . . πῶς; θ' ἀψηφήσῃ ἀτιμωρητὶ ὁ ἀντάρτης τὴν ὀργὴν μου; Ἐμπρός! καθάρισατε τὸ ἔδαφος ἀπὸ τοῦ ἀντάρτου». Εἰς τὸ σημεῖον τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου ὁ σὶρ Ἐρρίκος Βουν ὁρμᾷ ἐκ τῶν γραμμῶν.

XIV.

Ὁ Ἐρρίκος ᾔητο ἐκ τοῦ εὐγενοῦς τοῦ Χερσεφόρτου αἵματος, κατήγετο ἀπὸ γενεᾶς πεφημισμένης ἐπὶ ἱπποτικῇ ἀνδρείᾳ. Ἐν ἀκαρεὶ κεντᾷ τὸν ἵππον αὐτοῦ, προτείνει τὴν λόγχην καὶ ταχύς ὡς βέλος ῥίπτεται κατὰ τοῦ Βρούκη. . . Ὡς βράχος ἀκίνητος, ἐφ' οὗ τὸ ἐξηγριωμένον κύμα σπᾷ, ὁ Βρούκης στερρῶ τῷ βήματι τὸν ἀναμένει. . . Αἱ καρδίαι πάντων ἐπαλλον, οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων ἐθαμβώθησαν· ὁ ἵππος ὁρμήσας ὡς ἀστραπὴ ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Βρούκη, πρὶν ἢ ἡ καρδία λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ ἀποτείνῃ εὐχὴν τινα, πρὶν ἢ τὸ ὄμμα ῥίψῃ ἐν βλέμματι. Ἀλλ' εὐθέως ὁ Βρούκης παραμερίζων ἀπέφυγε τὴν λόγχην τοῦ ἱππότη· ὁ σὶρ Ἐρρίκος ἐξηκολούθησε τρέχων ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ πολὺ! . . . Ὁ βασιλεὺς ἐγειρόμενος ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν κατέφερε κατὰ τοῦ Βουν

τὸν πέλεκυν καὶ τοῦτο ὑπῆρξε . . τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον κτύπημα τῆς ἀστραπῆς ὁμοίας ταύτης πάλης. . . Τὸ κτύπημα ᾔη τὸση ἰσχυρόν, ὥστε τὸ κράνος ἔσπασεν ὡς λεπτοκάρυον, ἡ δὲ χεὶρ τοῦ πελέκεος ἐσχίσθη μέχρι λαβῆς. Ὁ ἵππος πτοηθεὶς ἀνεπήδησε, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἱππέως κατέπεσεν ἄπνουν. Οὕτως ἐχάθη τὸ πρῶτον θῦμα τῆς αἱματηρᾶς ταύτης ἡμέρας.

XV.

Ὁ μονάρχης εἶδε μετ' ἐλέους τὴν γῆν ὅπου ἔκειτο ὁ ἐχθρὸς· ἔτρεψεν εἰτα τοὺς χαλινούς τοῦ ἵππου καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ περικυκλοῦσιν αὐτὸν, μεμφόμενοι τὴν ἀπερισκεψίαν, μεθ' ἧς ὁ Βασιλεὺς ἐξέθετε ζωὴν τοσοῦτον πολύτιμον εἰς τὴν λόγχην τυχοδιώκτου. Ὁ Βασιλεὺς ἐξετάζει τὴν λαβίδα τοῦ ὅπλου αὐτοῦ καὶ ἀπαντᾷ ἀμελῶς: «Τὴν ἀνοησίαν μου ἐπλήρωσα διὰ τῆς προσγενομένης μοι ἀπωλείας· ἔθραυσα τὸν καλόν μου πέλεκυν. . .» Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Φίτσ-Λεβίς κλίνων βαθέως ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν τῆς ἰσαβέλλας· ἡ ἔδιθ ὑπὸ τὸν μετασχηματισμὸν αὐτῆς ἔμενεν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὴν μορφήν της ἐρυθριῶσαν. Τὸ μέτωπον τοῦ μονάρχου ἤλλαξεν ἑκφρασιν· ἀπέρριψε μακρὰν τὸν αἱματοβαφῆ πέλεκυν καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν ὑποτιθέμενον ἀκόλουθον. Τὸ ὄμμα δὲν ἔλαμπε πλέον τρομερόν, ὅπως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πάλης· ἔλαβε μετ' ἀγαθότητος καὶ μεθ' ὕφους εὐμενοῦς τὴν χεῖρα τοῦ ἀσθενοῦς καὶ δειλοῦ παιδίου.

XVI.

«Μὴ φοβοῦ οὐδὲν, Ἀμαδίνα!» εἶπεν ὁ μονάρχης καὶ ἐψιθύρισε σιγαλὰ, : «Ἐξακολουθεῖ φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτό. Ἡ τύχη εἶναι κατὰ τὸ σῶνθες δυσμενὴς καὶ εἰς ἀμφοτέρους ἡμᾶς, ἦλθες δὲ ἐνταῦθα εἰς στιγμὴν ἐπικινδύνου ἀβεβαιότητος· ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου θὰ δοθῇ πέρας, διότι νικηθεὶς ἢ νικητὴς θὰ μένω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἐπίστρεψον ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος, ὅπου πάντες οἱ ὅπλοι εὐρίσκονται. . . Φίτσ-Λεβίς, τὸν ἐμπιστεύομαι εἰς σέ . . .» Ἀν ἐπιτύχωμεν, ἔχει καλῶς· θὰ συναντηθῶμεν καὶ πάλιν

ἄλλως, πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς παρὰ τῇ Ἰσα-
βέλλα εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀρράν· διότι καὶ
ὁ Ἀόρδος Ῥονάλδος ὠρκίσθη νὰ μὴ ἐπανίδῃ
ποτὲ τὴν ἀξιέραστον κόρην τοῦ Ἀόρν (τὸν
θησαυρόν, ὃν ὑπὲρ πᾶν ἐπὶ τῆς γῆς ποθεῖ)
ἂν πρὸ τοῦ τέλους τῆς μάχης παύσῃ βοη-
θῶν τὸν Βρούκην καὶ τὴν Σκωτίαν . . . Ἰδοῦ,
αἱ σάλπιγγες ἤχοῦσι· συγχώρει ἂν ταχέως
σὲ ἐγκαταλείπω . . . χαῖρε . . . χαῖρε.»
Προσέθεσε δὲ μὲ ἀσθενεστέραν φωνήν: «Θάρ-
ρει! . . χαῖρε, καλὴ κόρη!»

XVII.

«Ποῖον τὸ νέφος ἐκεῖνο ἐν μέσῳ τοῦ ὀ-
ποίου λάμπουσιν αἱ λόγχαι καὶ ἀντηχοῦσιν
αἱ σάλπιγγες, . . . ἐκεῖνο ὅπερ προχωρεῖ νὰ
προσβάλλῃ τὴν ἀριστεράν ἡμῶν πλευράν;
ἐκράξεν ὁ μονάρχης πρὸς τὸν κόμητα Moray
διερχόμενον ἔριππον. Ὁ ἐχθρὸς σὲ κατα-
λαμβάνει. Ῥανδόλφ, ὁ στέφανός σου θὰ ἀ-
πολέσῃ τὸ λαμπρότερον ἄνθος αὐτοῦ.» Ὁ
κόμης καταβιβάζων τὴν προσωπίδα τῆς
περικεφαλαίας του ἀπήντησεν: «Ὁ στέφα-
νός μου θὰ ἀνθήσῃ, ἄλλως ὁ βίος μου θὰ
μαρανθῇ . . . Προσέλθετε, πιστοὶ τοῦ Ῥαν-
δόλφου! . . .» Καὶ ὁρμῶσιν ὡς ἀστραπὴ
κατὰ τοῦ προχωροῦντος ἐχθροῦ. «Βασιλεῦ,
εἶπε τότε ὁ εὐγενὴς Δουγλᾶς, Ὁ Ῥανδόλφος
καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ εἶνε εἰς κατὰ
δέκα· ἐπίτρεψόν μοι νὰ τρέξω εἰς βοήθειαν!
—Μὴ κινῆσαι· ἄς ἐπανορθώσῃ ὅπως δύνα-
ται τὸ λάθος αὐτοῦ· δὲν θέλω νὰ ἐξαδυνα-
τίσω τὴν γραμμὴν μου . . .» Τὴν στιγμὴν
ταύτην ἀντηχοῦσιν αἱ φωναὶ τῆς συμπλο-
κῆς καὶ ἡ καρδία τοῦ γενναίου Δουγλᾶς
πάλλει. «Βασιλεῦ, λέγει, δὲν δύναμαι νὰ
ὑπομένω, ἀκούων σημαίνουσιν τὴν τελευ-
ταίαν στιγμὴν τοῦ γενναίου Moray! — Ὑ-
παγε λοιπὸν . . . ἀλλὰ σπεῦσον τὴν ἐπι-
στροφὴν σου . . .» Ὁ Δουγλᾶς μετὰ τῶν
στρατιωτῶν του ὤρμησεν, ἀλλ' ἅμα ἔρθησεν
εἰς τὴν κορυφὴν λόφου τινος ὁ James τὸν
ἐσταμάτησεν: « . . Ἰδὲ, ἀνέκραξεν, οἱ Ἀγ-
γλοὶ τρέπονται εἰς φυγὴν, ὁ κόμης ὑπῆρξε
νικητής. Ἰδὲ, ἡ σημαία του ὑψοῦται ἐκεῖ,
ἄνω τῆς συμπλοκῆς, ἐν μέσῳ τῶν ἀναπη-
δῶντων ἵππων, ἐστερημένων τῶν κυρίων αὐ-
τῶν. Ἄς σταθῶμεν· ἡ παρουσία μας θὰ
ἐλαττώσῃ τὴν δόξαν, ἣν ἀρχὰ εἶνε πλέον

ὅπως συμμερισθῶμεν . . .» Ὁ Δουγλᾶς ἐπέ-
στρεψεν, ἐντὸς δὲ μικροῦ διεδόθη ἡ εἰδη-
σις, ὅτι φονευθέντος τοῦ Ἀκύνκορτ ὑπὸ τοῦ
Ῥανδόλφου, οἱ Ἀγγλοὶ ἱππεῖς ἐτράπησαν
εἰς φυγὴν ἐν σπουδῇ. Μετὰ τῆς ἀψιμαχίας
ταύτης ἐτελεύτησε καὶ ἡ ἡμέρα, οἱ δὲ δύο
στρατοὶ διατηροῦντες τὴν ἐμπόλεμον τάξιν,
διήλθον ἐκατέρωθεν τὴν νύκτα ἔνοπλοι.

XVIII.

Ἦτο ὠραία νύξ τοῦ Ἰουνίου· ἡ σελήνη
διέτρεχε τὸν ἀνέφελον οὐρανόν, ῥίπτουσα
τὰς παιζούσας ἀκτῖνάς της ἐπὶ τῶν φαι-
δρῶν κλιτύων τοῦ Demaget, οἱ πύργοι τοῦ
Στερλίγγ ἐφωτίζοντο, εἰς τοὺς πρόποδας δ'
αὐτῶν τὰ κύματα τοῦ ποταμοῦ ἐκυλίσσοντο
ἐλικοειδῶς ὡς τόσα νήματα ἀργυρᾶ. Ἄστρον
γαλήνιον τῆς νυκτός, Ὀλιβερόν σὲ ἀνέμενε
θέαμα κατὰ τὴν προσεχῇ σου περιοδείαν·
ὄπλα τεθραυσμένα, σημαῖαι ὡς ῥάκη ἐσχι-
σμένοι, πεδία ἐρυθρᾶ ἐκ τοῦ αἵματος, μέλη
ἀνθρώπων καὶ ἵππων σφαγιασθέντων, πτώ-
ματα πολλὰ κυλιόμενα ἐπὶ τῶν κυμάτων
καὶ δυστυχεῖς τετραυματισμένοι ματαίως
γογγύζοντες, ἰδοῦ τί θὰ ἐφαίνοντο εἰς τὸ
ὠχρόν σου φῶς! . . Ἀλλ' ἀκούσατε τὰς ἀν-
τηχοῦσας ταύτας φωνὰς εἰς τὸ στρατόπεδον
τῶν Ἀγγλῶν· ὁποῖος θόρυβος μετὰ τὸ τέ-
λος εὐθύμου συμποσίου, ἐνῷ ὁ τῶν Σκώτων
στρατὸς ψιθυρίζει εὐχὰς, προδιατιθέμενος
διὰ τὴν πρωϊνὴν λειτουργίαν! Οἱ μὲν πο-
λυάριθμοι πεποιθότες εἰς τὰς δυνάμεις αὐ-
τῶν ἀλαζδὸν ἐγείρουσι μέτωπον, οἱ δὲ ἐξ
οὐρανοῦ ἀναμένουν βοήθειαν, τὸ μικρὸν τοῦ
ἀριθμοῦ αὐτῶν θεωροῦντες! . . .

XIX.

Τὸ ὄρος τοῦ Gillie ὑπέρκειται τοῦ πεδίου
τῆς μάχης· ἐκεῖ ἡ Ἐδὶθ μένει μετὰ τῶν
δούλων καὶ τῶν ἀκολούθων τῶν ἀνιχνύων
πρὸς πόλεμον, ὃν βλέπουν μακρόθεν. Ὡ!
μετὰ πόσης ἀγωνίας βλέπει ἡ Ἐδὶθ ὑποφω-
σκούσας τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς αὐγῆς!
Ὁ ἥλιος ἤδη φωτίζει τὸν Ochils καὶ τὰ
ὄψη τοῦ Demaget. Τί τοῦτο, ὅπερ ἤδη ἀ-
κούεται; μὴ εἶνε τὸ ἐωθινὸν ᾄσμα τοῦ κο-
ρυδαλοῦ; μὴ τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ ὑπόκωφρος φωνή;
Ὁχι! ὁ μεμακρυσμένος ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον
ὀξύς ἤχος τῆς σάλπιγγος μετὰ τῆς βροντῆς

τῷ τυμπάνου προβάλλουσι τὸν λόφον. Ἦχοι ἄλλοι κερατίνης σάλπιγγος ἀπαντῶσιν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ τῶν Σκώτων. Ἐκαστος στρατιώτης ἀνεγείρεται καὶ κἀμνει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ· ὁ τοξότης καὶ ὁ λογχοφόρος, ὁ ἱπποκόμος καὶ ὁ ἱππότης ἐγείρονται ἐνοπλοὶ καὶ ἔτοιμοι πρὸς πόλεμον, τὸ δὲ μέτωπον τοῦ στρατοῦ δεικνύεται ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ στρατιωτικῇ λαμπρότητι.

XX.

Προβαίνουν τότε ἀπροκάλυπτοι αἱ ἀμέτρητοι φάλαγγες τῆς Ἀγγλίας, ὡς κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ ὠθούμενα βιαίως ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ μυκώμενα, ὥστε ἀπειλοῦντα πᾶν τὸ προπυχὸν πρόσκομμα. Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ὑπάρχουν οἱ γενναῖοι τοξόται, ἀκολουθῶς ἔρχονται οἱ ἐνοπλοὶ ἄνδρες πολυάριθμοι καὶ συμπεπυκνωμένοι. μέσῳ δ' αὐτῶν διακρίνεται ὁ μονάρχης. Παρ' αὐτὸν ἀφρίζει πλῆθος πολεμικῶν ἵππων, πέριξ αὐτοῦ κυματίζει δάσος πτεροθυσσάων· ἐκεῖ εὐρίσκονται οἱ ἱππῶται οἱ πεφημισμένοι ἤδη διὰ τὰ κατορθώματα αὐτῶν καὶ οἱ νεωστὶ ὑποδέξαντες τοὺς πτερνιστῆρας καὶ μέλλοντες νὰ ἀπολαύσωσιν ὄνομα εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου. Ὁ δ' Ἀργεντίνης μένει παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἐδουάρδου μετὰ τοῦ ἀνδρείου de Valence, τοῦ ἐνδόξου ἀπογόνου τῶν Περνιόκ. Ἐξελέχθησαν οὗτοι, ὅπως μένωσι παρὰ τὰς ἡνίας τοῦ βασιλικοῦ ἵππου. Ὁ Ἐδουάρδος βαδίζει, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ Σκωτικοῦ στρατοῦ... Ἐξαίφνης πρὸς μεγάλην τοῦ ἐκπληξίν βλέπει καταβιβαζομένας τὰς σημαίας, τὰς λόγχας καὶ τὰς ἀσπίδας· ὅλα τὰ ὅπλα ἔχουσι τὴν αἰχμὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν γῆν· ἕκαστος πολεμιστῆς ὑπεκρίθη μετὰ σεβασμοῦ. «Οἱ ἐπαυαστᾶται μετενόησαν, Ἀργεντίνη, ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἐγονυπέτησαν διὰ νὰ ζητήσωσι συγγνώμην... — Μάλιστα... ἀλλ' ἐγονυπέτησαν καὶ ζητοῦσι χάριν ἐνώπιον ἄλλης δυνάμεως, Μεγαλειότατε! Ἰδέτε τὸν ἱερέα τοῦτον, ὅστις τοὺς εὐλογεῖ, γυμνοὺς ἔχων τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας ὑψωμένας πρὸς τὸν οὐρανόν. Τοιοῦτοι πολεμισταὶ ἢ θὰ νικήσωσιν ἢ θὰ ἀποθάνωσιν ἐπὶ τοῦ

ἐδάφους, ἐνθα ἐγονυπέτησαν! — Ἄς ἴδωμεν ἂν θὰ εὕρωσι τὸν θάνατον ἢ τὴν νίκην! Ὁ κόμης Γλότσεστερ δὲ ἀρχίσας τὴν προσβολήν!»

XXI.

Καθ' ἣν στιγμὴν αἱ σκωτικαὶ τάξεις ἀνηγείροντο, ὁ κόμης Γιλβέρτ ὕψωσε τὴν βάβδον τῆς ἀρχηγίας· ἦτο τὸ σύνθημα, δι' οὗ διατάττοντο οἱ Ἀγγλοὶ τοξόται νὰ σταματήσωσι καὶ νὰ ἐντείνωσι τὰ τόξα των. Ἰστανται, μετροῦσι διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ χωρίζον αὐτοὺς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν διάστημα, ὕψουσι τὰ τόξα των διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, ἐντείνοντες μέχρι τοῦ δεξιοῦ ὠτός τὴν νευράν... Δέκα χιλιάδες τόξων χαλαροῦνται, δέκα χιλιάδες βελῶν συρίζουν εἰς τὸν ἀέρα, οὐδ' ἀναπαύσεως στιγμὴν παρέχοντα εἰς τοὺς στρατιώτας τῆς Σκωτίας, πίπτοντας πυκνοὺς ὡς ἡ χάλαζα ἐν Δεκεμβρίῳ. Οὐδὲ τὸ χυνδρὸν δέρμα τῆς ἀσπίδος τῶν ὀρεινῶν, οὐδ' οἱ ἀλυσιδωτοὶ θώρακες τῶν ἄλλων πολεμιστῶν θ' ἀνθέξουν εἰς τὴν θύελλαν ταύτην. Οὐαὶ εἰς τὰς σημαίας τοῦ Ἀλβίνου, ἂν ἡ ἐπαπειλοῦσα αὕτη συμφορὰ διαρκέσῃ! Πρὸς τὰ δεξιὰ ὀπισθεν τοῦ δάσους μένει τὸ ἱππικὸν τῶν Σκώτων· οἱ στρατιῶται φέροντες τὸν ἑνα πόδα ἐπὶ τῆς γῆς πατοῦν διὰ τοῦ ἑτέρου τὸν ἀναβολέα· τὴν δὲ χεῖρα ἔχουσι εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ ἐφιππίου· ὁ ἀρχηγὸς δυσκόλως ἀναχαιτίζει αὐτοῦ τε καὶ τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνυπομονήσιαν, μέχρις οὗ οἱ τοξόται καταλάβωσι τὴν πεδιάδα. Ἄμα ἡ κατάλληλος στιγμή ἦγγικε: «Ἐπὶ τῶν ἵππων τὴν λόγχην προτεταμένην, γενναῖοι ἱππεῖς,» ἀνέκραξε· συγχρόνως μὲ τὴν διαταγὴν ταύτην ἕκαστος ἱππεὺς δι' ἄλματος ἐπιβαίνει τοῦ ἵππου· λάμπουσι οἱ κόρυμβοι αὐτῶν ὡς αἱ φωσφόροι ἀτμίδες εἰς τὰ ἔλη· αἱ ἀσπίδες εἶναι προσκεκολλημέναι ἐπὶ τοῦ στήθους· αἱ λόγχαι προτεταμέναι· ὁ δ' Ἐδουάρδος Βρούκης ἀνακράζει διὰ κεραυνώδους φωνῆς· «Ἐμπρὸς, στρατηγέ, ῥιφθῆτε κατὰ τῶν ἀθλίων αὐτῶν! θὰ κόψωμεν τὰς νευράς τῶν τόξων!»

XXII.

Ὁ πτερνιστῆρ θλίβει τὰ πλευρὰ τῶν ἵππων, ὠρμώντων ἐν μέσῃ τῇ γραμμῇ τῶν τοξοτῶν. Δὲν ὑπάρχουν λόγχαι δυνάμεναι

νὰ ὑποστῶσι σφοδρὰν τοιαύτην σύγκρουσιν. δὲν ὑπάρχουν ὀχυρώματα πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὀρμῆς τοῦ ἵππικοῦ. Πῶς δὲ θ' ἀντιπαρταχθῶσιν εἰς μακρὰς λόγχας καὶ βαρεῖας πανοπλίας ὅπλα ἐλαφρά; Τί ὠρελοῦσιν αἱ μάχαιραι ἀπέναντι ἵππων καταφρασσομένων ὑπὸ σιδηρᾶς σκευῆς; Οἱ ἵπποι σκιρτῶσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν τοξοτῶν, τυπτομένων ἀδιακόπως· φωναί, ὀλολυγμοί, ἐπιφωνήσεις ἐκδικήσεως, σημαίνουν θρίαμβον ἀφ' ἑνὸς, καταστροφήν δ' ἀφ' ἑτέρου. » Καρδίαι Ἀγγλων ἀληθῶν ἀντέχουσιν ἐπὶ στιγμὴν ἀτρόμητοι πεισματωδῶς· ἀλλὰ τέλος διασπείρονται ἐν ἀταξίᾳ, πανταχόθεν περικυκλωθέντες καὶ καταναγκασθέντες εἰς τὴν φυγὴν... Ἄς ἀγᾶλλωνται οἱ ἔλαροι τοῦ Σῆρ-Βούδ καὶ οἱ δόρκωνες τοῦ Δάλλομ-Αῆ· τὰ τεθραυσμένα τόξα ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βανόκ δὲν θὰ πάλλωσι πλέον ἐντὸς τῶν δασῶν· αἱ παρθένοι δὲ ἐορτάζωσι τὸν χαρίεντα Μίχιον μὲ στεφάνους ἀνθέων! Ἀλλὰ μάτην θὰ ῥίπτωσιν ἀνυπόμονα βλέμματα πρὸς βορρᾶν! Μάτην θὰ ἀναμένωσι τοὺς ὠραίους τοξότας, τὴν ψυχὴν τοῦ χοροῦ. Κεῖνται οὗτοι κατὰ σωροὺς εἰς τὴν αἵματηρὰν πεδιάδα τοῦ Βανόκ-Βούρν, κατὰ χιλιάδας ὑπὸ τῶν ἵππων πιτούμενοι καὶ διατρυπώμενοι ὑπὸ τῆς λόγχης ἐν τῇ ἀτάκτῳ φυγῇ αὐτῶν.

XXIII.

Ὁ βασιλεὺς Βρούκης περιφρονητικῶς βλέπει τὴν φυγὴν τῶν· εἰδοῦ λοιπὸν ἀνακράζει οἱ τρομεροὶ τοξόται· ἕκαστος τῶν θρασυδείλων τούτων βαρβάρων ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔφερεν ἐν τῷ ζωστῆρι αὐτοῦ τὴν ζωὴν δώδεκα Σκώτων· ἀληθῶς καταλληλότεροι εἶναι εἰς τὸ κλέπτειν κυνήγιον ἐν ξένη ἰδιοκτησίᾳ, παρὰ εἰς τὸ βάλλειν ἐχθρὸν γενναῖον! Ἐμπρὸς εὐγενεῖς ἀρχηγοί, δεῖξατε ὅτι αἷμα εὐγενὲς κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας ὑμῶν! Ἀναζωογονήσατε τὴν μάχην διὰ τοῦ ἵππικοῦ! » Δεξιόθεν τῆς αἵματηρᾶς συμπλοκῆς ἐξετείνετο μακρὴν πεδίων ἀνοικτὸν, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ὁ Βρούκης διέταξε καὶ ἔσκαψαν διαφόρους ὁπὰς ἐν τῇ γῇ· καλύπτων δὲ ταύτας διὰ θάμνων καὶ χλόης ἐμνηχανεύθη παγίδα φοβεράν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Δέκα χιλιάδες ἵπποτῶν ἀναχωροῦσι, τὴν λόγχην ἔχοντες προτεταμένην καὶ θιρ-

μῶς ἐνθουσιῶντες! Ἡ πεδιάς καλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀστραπηβόλων λόφων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν σημαιῶν στενάζει ὑπὸ τὰ βήματα τῶν ἵππων· ὁ δὲ ἦχος οὗτος ἀναμεμιγμένος μὲ τὰς φωνὰς τοῦ πολέμου καὶ τοὺς ἤχους τῶν σαλπίγγων ἀντηχεῖ ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ Στίρλιγκ. Ἀλλ' ἐντὸς μικροῦ τὸ ἔδαφος ἐλλείπει ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν, ἵπποι καὶ ἱππῶται τῆς πρώτης γραμμῆς πίπτουν κυλιόμενοι εἰς τὸ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀνορυχθὲν βάραθρον. Οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτοὺς κατακρημνίζονται ἐπίσης ἐπὶ τῶν πρώτων· περικεφαλαία τε καὶ ἀσπίς, θώραξ καὶ λόγχη, βραχίονες νευρώδεις καὶ ἀήττητος γενναιότης, τὰ πάντα μάταια καθίστανται. Συγκεχυμένα φωναί ἐξέρχονται τοῦ σωροῦ τῶν θνησκόντων ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐκπνεόντων ἵππων· ἐκρημνίσθησαν ὡσεὶ χεῖμαρρος θαρυγνυμένης πίπτων ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους· ἀφανίζονται ὥς ὁ αὐτὸς χεῖμαρρος βυθιζόμενος ἐντὸς ζοφεροῦ σπηλαίου, ὅπου τὰ κύματά του ἀμοιβαίως σπῶσιν. Οὕτως ἐν μέσῳ τῆς ταρχῆς καὶ τῶν ὀλολυγμῶν ἕκαστον καταπίπτον ἀπόσπασμα προσθέτει πόνους εἰς τὸ προκληθέν.

XXIV.

Ἀλλ' ἡ Ἀγγλία οὐδ' ἀνθρώπων στερεῖται, οὐδὲ γενναιότητος, ὥστε νὰ ἐνδώσῃ τόσον ταχέως· διότι ἐκεῖ ὑπῆρχον συνηθροισμένα τὰ εὐγενέστερα αὐτῆς τέκνα, τὰ φέροντα ὄνομα οὐδέποτε μετὰ τοῦ φόβου συνδυασθέν· ὁ ἀτρόμητος Νορφόλκ, κόμης τοῦ Βρόθερτων, ὁ περικλεὲς Βέρ, ὁ Δόξ-Φόρδ, ὁ Γλότσεστερ, ὁ Βέρκλεϋ, ὁ Γρέϋ, ὁ Χερεφόρδ, ὁ Βοτετούρτ καὶ ὁ Σανζαβέρ, ὁ Ῥός, ὁ Μοντάς καὶ ὁ Μώλαιϋ, συνηνώθησαν μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ, ὁμοῦ μὲ τὸν ἐνδοξὸν Κουρτεναίϋ καὶ τὸν περίφημον Περϋ, ὀνόματα γνωστὰ εἰς τὰς μάχας τῆς Σκωτίας εἰς Φαλκίρκ, εἰς Μεθέν, εἰς Δουνβάρ καὶ δοξασθέντα ἔτι εἰς Κρεσϋ καὶ εἰς Ποκτιέρ. Ὁ Πενθρϋκ καὶ ὁ Ἀργεντίνης ὁδηγοῦσι τὴν ὀπισθοφυλακὴν· προβαίνουσι προφυλαττόμενοι ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ὅπου ὀλισθαίνει τις ἐπὶ τοῦ αἵματος καὶ προσπταίει ἐπὶ μελῶν τῶν θανόντων καὶ τέλος τὰ δύο στρατόπεδα συναντηθέντα διασταυροῦσι τὰς λόγχας καὶ τοὺς πελέκει, μανιώδης δὲ

μάχη συνάπτεται. Τότε ἡ δύναμις τοῦ Δουγλὰς τίθεται εἰς δοκιμασίαν· τότε καταφαίνεται ἡ λαμπρὰ ἀξία τοῦ 'Ρανδόλφ' τοῦ Ἐδουάρδου Βρούκη ἡ ἰκαιότης ἀναδείκνυται ἀνταξία τοῦ βασιλικοῦ αἵματος τῆς Σκωτίας. Οἱ Σκῶτοι ἀνθίστανται ἀπαθῶς· οἱ Ἀγγλοὶ προσβάλλουσι μανιωδῶς· 'Ω! πόσαι περικεφαλαῖαι πίπτουσι κατὰ τὴν φοβεράν ταύτην συμπλοκὴν! Πόσων ἱπποτῶν αἷμα ποτίζει τὴν γῆν!

XXV.

Οἱ μαχόμενοι ἐπάλαιον σῶμα πρὸς σῶμα ἐκ τοῦ συστάδην· κτυπήματα διαδέχονται ἄλλα κτυπήματα· αἱ οἰμωγαὶ τῶν πιπτόντων ἀπεπνίγοντο ὑπὸ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων ἢ ὑπὸ τῶν πολεμικῶν φωνῶν. Οὕτω δ' ἀπέθνησκον ἀδιακρίτως λησμονημένοι οἱ ἥρωες τοῦ Νότου καὶ οἱ πολεμισταὶ τῆς Σκωτίας. Φεῦ! Πόσοι διάφοροι λόγοι ἐξήναπτον τὸ θάρρος κατὰ τὴν τρομεράν ταύτην συμπλοκὴν! Ὁ μὲν ἀπόγονος λαμπρᾶς οἰκογενείας ἀπέθνησκεν ὑπὲρ τῆς δόξης, ὁ δὲ πατριώτης ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῆς πατρίδος του· ὁ ἱππότης, ἵνα δείξῃ τὴν μὴ φημισθεῖσαν ἔτι γενναιότητα αὐτοῦ, ἄλλος ἵνα κερδήσῃ τὸν ἔρωτα τῆς ἐρωμένης του, τινὲς τέλος ἐπολέμουν ἕνεκα φοβερᾶς δίψης αἵματος, διότι οὕτως ἐσυνείθισαν, ἢ διὰ τὰ ἐπιδείξωσιν ἀνδρίαν. Πάντες ὁμως, φονεῖς ἄγριοι ἢ γενναῖοι στρατιῶται, εὐγενεῖς ἢ ὑπήκοοι, πάντες ἠκολούθουν τὴν πρωτὰν ἐκείνην τρομεράν ὁδόν, τὴν πρὸς τὸν τάφον ἄγουσαν.

XXVI.

Ἡ ὁρμὴ τῶν μαχομένων ἐξασθενεῖ κατὰ μικρόν, μολονότι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης εἶναι ἐκκρεμὲς εἰσέτι. Ὁ ἥλιος ἤδη μεσουρανεῖ σχεδόν· πυκνὰ νέφη κόνεως περιδινούνται πανταχόθεν· τὰ δὲ κτυπήματα καθίστανται ἀσθενέστερα, ὀλιγώτερα. Ὁ Δουγλὰς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ξίφους του· ὁ 'Ρανδόλφ' σπογγίζει τὸ αἰμοσταζόν μέτωπον αὐτοῦ· οὐχ ἥττον κεκοπιακότες εἶναι καὶ οἱ πολεμισταὶ τοῦ Νότου, διότι ἀπὸ τῆς αὐγῆς διαρκεῖ ἡ μάχη· ὁ ῥωμαλέος Ἐγρεμόντ ἀναγκάζεται νὰ σταματήσῃ ὅπως ἀναλάβῃ πνοήν· ὁ Βωσάν ἀνεγείρει τὸ προσωπεῖον τῆς περικεφαλαίας του· ὁ Μοντάγ

ἀφίνει τὴν λόχην· καὶ τοῦ, ὦ γενναῖε Βέρ, τὸ ξίφος φεύγει ἀπὸ τῶν χειρῶν· τὰ κτυπήματα τοῦ Βέρκλεῦ εἶναι ἥττον συχνά· τὸ δὲ κέρας τοῦ Πε.βρώκ δὲν ἤχει ζωνῶς ὡς ἐν ἀρχῇ· Ἀργεντίνη, ἡ σπάθη σου ἐπανέρχεται εἰς τὸ πλευρόν· μόλις δ' ἀκούεται ὁ Περσὺ, ἐξακολουθῶν νὰ κράζῃ — ἐμπρὸς γενναῖοί μου.—

XXVII.

Ὁ Βρούκης ὡς ἄγρυπνος πρωεὺς παρετήρησε τὴν καταπράυνσιν, ἐνῶ μικρὸς ἔτι ἀγὼν ὑπελείπετο διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Σκωτία· «Πρίγκηψ, εἶπεν ὁ 'Ρονάλδος, ἔχω ἐν σοὶ πεποίθησιν σταθεράν ὡς ὁ βράχος τοῦ Ἀὔλσα, ῥίφθητι κατὰ τῶν ἐχθρῶν μετὰ τῶν ὀρεινῶν, ἐνῶ ἐγὼ θὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὀπλιτῶν μου, τῶν στρατιωτῶν τοῦ Καρρίκ· τριξόμεν ἀμφοτέρω πρὸς μάχην!» Καὶ εὐθέως αἱ λόγχαι προτείνονται. τὰ ξίφη ἀστράπτουν εἰς τὸν ἥλιον, ἡ σάλπιγξ ἤχει, φλέγουσα ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τὰς καρδίας, ἡ δὲ βροντώδης φωνὴ τοῦ βασιλέως 'Ροβέρτου διακρίνεται λέγουσα· «Ἐμπρὸς, λόγχαι τοῦ Καρρίκ, ἀπόλλυνται οἱ Ἀγγλοὶ· ἵπτασθε, γενναῖα τέκνα τοῦ Ἰνισγαῖλ! Ὁ ἐχθρὸς ὀπισθοχωρεῖ! ἅς πολεμήσῃ ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ πατρὸς του, ὑπὲρ τοῦ τέκνου, ὑπὲρ τῆς συζύγου, ὑπὲρ τῆς Σκωτίας, ὑπὲρ ἐλευθερίας! Ἡ μάχη δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ!»

XXVIII.

Ἡ νέα αὕτη προσβολὴ ἀναγκάζει τοὺς ἐχθροὺς νὰ ὀπισθοχωρήσωσι τριάκοντα βήματα, καταλείποντας ἐντὸς λίμνης αἷματος τοὺς εὐγενεῖς αὐτῶν στρατιώτας· μόνος ὁ Ἀργεντίνης ἀνυψοῖ ἀκόμη τὴν ἀσπίδα ἐφ' ἧς διακρίνεται ὁ ἐρυθρὸς σταυρὸς· συνανθορίζει τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ, σχηματίζει ἐκ νέου τὰς ἀραιωθεῖσας φάλαγγας, καὶ ἀντιτάσσει μέτωπον στρατοῦ οὐκ εὐκαταφρονήτου. Συνέπεια τῶν προσπαθειῶν τοῦ ὑπῆρξε βραχεία πάλη, ἀλλὰ τρομερὰ, λάμψις ζωνῶν, ἀλλὰ μικρᾶς διαρκείας. Ἡ ὥραία Ἐδιθ ἤκουσε τὰς χαρμοσύνους κραυγὰς τῶν ἀνδρῶν τοῦ Νότου, εἶδεν αὐτοὺς ἐπανορθοῦντας τὴν καταστροφὴν των, ἀκούει τὰς σάλπιγγας αὐτῶν ἠχοῦσας θριαμβευτικῶς, ἅμα δὲ καὶ θλιβερῶς. Οἱ ἐκ νέου συνανθοισθέντες στρατιῶται φαίνονται εἰς τὰ

θολύμενα αὐτῆς ὄμματα ὥσπερ μέλλοντες
νὰ περικυκλώσουν τοὺς νηπιώτας· «Θεέ μου!
ἀνακράζει· ἡ πάλη ἐπαναλαμβάνεται καὶ
μένουν ἀβοήθητοι ἐκεῖ οἱ στρατιῶται! ὦ
σεῖς! οἱ θεώμενοι μετ' ἀδιαφορίας τὴν κρε-
ουργίαν, σεῖς οἱ βλέποντες τοὺς συμπατριώ-
τας ἡμῶν ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ, ἔχετε λαιπὸν
ἐκ λίθου τὰς καρδίας; . . . »

XXIX.

Τὸ πλῆθος, τὸ θεωροῦν μακρόθεν τὴν πά-
λην, μὴ δυνηθὲν νὰ ταχθῇ μεταξύ τῶν πα-
λαιόντων, μετὰ συγκινήσεως παρετήρει ἀ-
γῶνα, ὃν ὁ Βρούκῃς ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῶν δι-
καιωμάτων τῆς Σκωτίας. Αἰσθημα πατριω-
τισμοῦ ἀνεφλόγιζε τὰς καρδίας πάντων,
γερόντων καὶ παιδίων, ἱερέων καὶ λαϊκῶν,
ἐλευθέρων καὶ ὑπηκόων· καὶ αἱ γυναῖκες
αὐταὶ ἐξέτειναν χεῖρα πρὸς πέλεκυν ἢ πρὸς
ξίφος, ἀλλ' ὅτε ἤκουσαν τὸν ἀλαλον Ἀμα-
δίνον, ἀναλαμβάνοντα τὸν λόγον καὶ ζω-
πυροῦντα τὸ θάρρος τῶν περὶ αὐτὸν, φρενήτις
ἀληθῆς κατέλαβε τὸ πλῆθος· «Ἐκτακτα
θαύματα καταδεικνύουσι τὴν δειλίαν ἡμῶν,
ἀνακράζουσιν πανταχόθεν· βωβὸς ἀνακαλεῖ
ἡμῖν τὰ χρέη· ὁ ἀποδίδων τὴν φωνὴν εἰς
ἀλαλον, βεβαίως δύναται νὰ δώσῃ δυνά-
μεις εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Δι' ἡμᾶς, καθὼς καὶ
διὰ τοὺς κυρίους ἡμῶν, ἡ Σκωτία εἶναι ἡ
πάτριος γῆ, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας· εἰς ἡμᾶς
καθὼς καὶ εἰς τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐναπόκει-
ται ἡ ἐκδίκησις τῆς ἐξυθρισθείσης ἡμῶν πα-
τρίδος· ὅπως οἱ κύριοι ἡμῶν, ἐλευθερίαν ἢ
θάνατον μόνον ποθοῦμεν. Εἰς τὰ ὅπλα! Εἰς
τὰ ὅπλα!» Καὶ ἐν τῷ ἅμα δρᾶττους πε-
λέκει, λόγχας, ῥάβδους καὶ νέον συγκροτή-
σαντες στρατὸν ὁρμῶσι κατὰ τῶν ἐξηντη-
μένων στρατῶν τῶν Ἀγγλίας.

XXX

Δισκορπισμένοι ἤδη ἐν τῷ πεδίῳ ἐναν-
τίον τῶν διαταγῶν καὶ τῶν παρακλήσεων
τῶν ἀρχηγῶν τῶν οἱ ἱππεῖς τῆς ἐχθρικής
ὀπισθοφυλακῆς ἐκυμαίνοντο ἐν ἀταξία, ἀσθε-
νῶς πλέον ἀνθιστάμενοι. Ἰδόντες δὲ καὶ
νέον στρατὸν πλήρη ζωῆς καὶ θάρρους ἐπερ-
χόμενον, διέρρηξαν τὰς γραμμάς καὶ οἱ
τολμηρώτεροι αὐτοί. ὦ! ἀποδώσωμεν τὰ
δίκαια τῷ δυστυχεῖ πρίγκηπι. Μάτην ὁ
Ἐδουάρδος ῥιπτόμενος ἐν μέσῳ τῶν λογ-

χῶν, ἀνέκραξεν· «Αἰσχύνῃ, ἀπέλπιδες δει-
λοί!» Μάτην ἠπείλησε, μάτην ἐκλαυσε,
τίλλων τὴν κόμην αὐτοῦ, καὶ καταρώμενος
τὴν ἀνανδρίαν τῶν στρατιωτῶν του. Ὁ
Πεμβρόκ τὸν ἔσυρε μακρὰν τῆς ὁλοθρίας
πεδιάδος, ἀρπάσας ἐκ τοῦ γαλινοῦ τὸν
ἵππον του. Ὁ Ἀργεντίνης ἀνέβη μετ' αὐ-
τῶν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, πέραν
ταύτης ὁμῶς δὲν τοὺς ἠκολούθησε. Ἀγπε-
σχέθην ἐν πίστει νὰ μείνω εἰς τὸ πεδίου
τῆς μάχης, εἶπε· δὲν θέλω νὰ ζήσω ἐν ἀτι-
μῇ, διὸ πρέπει νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν μά-
χην. Σπεῦσον, φύγε, ὦ βασιλεῦ μου, διότι
ἰδοὺ ὁ ἀγέρωχος Δουγλᾶς σὲ καταδιώκει·
ἀναγνωρίζω τὴν σημαίαν του· ὁ θεὸς εὐλο-
γήσοι καὶ πέμποι σοι χαράν. Εἴθε νὰ συ-
νάψῃς μάχας εὐτυχεστέρας ταύτης! καὶ
πάλιν, χαῖρε, βασιλεῦ!»

XXXI.

Ἐπιστρέφει εἰς τὴν αἵματτρᾶν σκηνὴν ὅπου
εὔρε τοὺς Ἀγγλους φεύγοντας ἐν ἀταξία
φονευομένους δὲ ἢ συλλαμβανομένους. . . .
«Ἡδὴ, εἶπε προτείνων τὴν λόγχην του, ἰ-
δοὺ τὸ τέλος τοῦ σταδίου μου, πλησιάζω
τὸν σκοπὸν μου· μίαν ἔτι προσπάθειαν καὶ
γενναίως πίπτει ὁ τελευταῖος γόνος τῆς γε-
νεᾶς μου». Καί, ἰστάμενος ὀρθίος ἐπὶ τῶν ἀ-
ναβολέων, ἔρρηξε φωνὴν πολέμου. «Ὁ ἅγιος
Ἰάκωβος ὑπὲρ τοῦ Ἀργεντίνου». Ὁ γεν-
ναῖος ἱππότης ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου
του τῶν τέσσαρας πολεμιτὰς ἐκ τῶν κα-
ταδιωκόντων τοὺς φυγάδας, ἀλλὰ δὲν ἀφώ-
πλισεν αὐτούς· ὁ σιδηρὸς μιᾶς λόγχης εὔ-
ρε τὸ ἀνοικτὸν μέρος τοῦ θώρακος του,
ἄλλη δὲ λόγχη κατέθραυσε τὴν περικεφα-
λαίαν. Καὶ τοι πληγωθεὶς ὁρμᾷ ἐκ νέου,
τρέχει τὴν λόγχην ἔχων προτεταμένην
κατὰ τοῦ γενναίου λόρδου Κολονσαῦ, ὅστις
ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν τοὺς φυγάδας τοὺς
φεύγοντας διὰ τοῦ αἵματοφύρτου ξίφους του·
ὁ σιδηρὸς τοῦ Ἀγγλου ἱππότης διατρύχῃ
τὸ στήθος του, καὶ τοι προφυλαττόμενον
ὑπὸ πτυχῶν ταρτάνης. Καρφωθεὶς ἐπὶ τῆς
γῆς ὁ ὀρεινός, παλαίει ἀκόμη κατὰ τοῦ φο-
νικοῦ σιδήρου καὶ πάλλῃ τὴν σπάθην του,
φέρει δὲ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του κτύπημα
βαρὺ τοσοῦτον, ὥστε ἀπέκοψε τοὺς ἀναβο-
λεῖς καὶ τοὺς θώρακας τῶν μηρῶν· τὸ αἷμα

ἀναβλύζει ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ δυστυχοῦς Ἀργεντίνης, ὁ δὲ λόρδος Κολονσάβλ βλέπων ἐκτάδην τὸν ἐχθρόν του, μειδιά καὶ τοι φρικωδῶς πονῶν, διότι ἡ σπάθη του ἐξεδικήθη τὸ βαρὺ κτύπημα τοῦ θανάτου, ὁπερ ἐδέχθη.

XXXII.

Τῆς μάχης κερδισθείσης ὁ Βρούκης κατέγινε εἰς τὸ νὰ δρέπῃ τοὺς καρπούς τῆς δυσχεροῦς ταύτης νίκης· διέταττεν εἰς τοὺς ἱππότες του νὰ καταδιώξωσι τὴν ὀπισθοφυλακὴν τῶν Ἀγγλων, ἐνῶ δὲ συνήθροιζε τοὺς ἱππεῖς του, ἤκουσεν ἀσθενῶς ἡχοῦσαν εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ τὴν πολεμικὴν φωνὴν τοῦ Ἀργεντίνης. «Σώσατε τὴν ζωὴν του, ἀνέκραξε, ὦ! σώσατε τὸν καλόν, τὸν εὐγενῆ, τὸν γενναῖον τοῦτον πολεμιστήν!» Αἱ φάλαγγες παρκαμερίζουσαι ἀφίνου ἀὐτῷ δίοδον, ὥστε ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ τὸν πληγωθέντα ἱππότην, ἀλλ' οὗτος δὲν ὕψονε πλέον τὴν ἀσπίδα τὴν φέρουσιν τὸν ἐρυθρὸν σταυρόν. Περικεφαλαῖκι, θώρακες, τὰ πάντα ἔπλεον ἐν τῷ αἵματι· οὐχ' ἦττον, ἅμα εἶδε προχωροῦντα τὸν βασιλέα, προσεπάθησε νὰ προτείνῃ τὴν λόγχην, ἀλλ' αἱ δυνάμεις του ἐκλείπουν. Ὁ πτεροιστὴρ αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγκάσῃ τὸν ἵππον του ν' ἀνεγερθῇ καὶ αὐτὸς δὲ καταβεβλημένος ἀπολέσας τὸ αἶμα του ἐπανεπέσεν, ἐνῶ τελευταίαν κατέβαλλε προσπάθειαν. Πρῶτος ὁ Βρούκης ἀνήγειρεν αὐτόν, λύσας τὴν περικεφαλαίαν. «Κύριε Κόμη, εἶπεν ὁ Ἀργεντίνης, ἡ ἡμέρα σοὶ ἦτο εὐνοϊκὴ! ἀργὰ δυστυχῶς ἡ μοῖρα μᾶς συνήνωσεν, ἀλλὰ δύναμαι νὰ ζητήσω μίαν χάριν παρ' ἀρχαίου συμμάχου. . . . μίαν εὐχὴν ὑπὲρ χριστιανοῦ θνήσκοντος, ἓνα τάφον δι' ἓνα ἱππότην».

XXXIII.

Ὁ Βρούκης ἔθλιψε τὴν ἐξασθενοῦσαν χεῖρά του, ἡ δὲ χεὶρ τοῦ θνήσκοντος, θέλουσα ν' ἀποδώσῃ τὴν θλίψιν ταύτην, ἀπέμεινεν ἄκαμπτος, ψυχρὰ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Βρούκη. «Χαῖρε, ἀνέκραξεν ὁ νικητής· χαῖρε, σὺ, τὸ ἄνθος καὶ ἡ δόξα τῶν ἱπποτῶν, ἡρω πεφνημισμένε ἐπὶ ἀνδρίᾳ, ἐπὶ εὐγενείᾳ καὶ ἐπὶ καλῇ καταγωγῇ, ἐπὶ ἀκηλιδῶτι πίστει καὶ ἐπὶ ἀρρενωπῇ ωραιότητι! . . .

» Ἀς ἀνάψουν τὰς λαμπάδας τοῦ ναοῦ οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Νινιάνου διὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀργεντίνης. Οὐδέποτε λαμπάδες ἀνήφθησαν, οὐδέποτε ἀπηγγέλθησαν προσευχαί ἐπὶ τοῦ φερέτρου καλλιτέρου ἱππότου».

XXXIV.

Ἄλλ' αἱ λαμπάδες τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νινιάνου δὲν ἀνήφθησαν μόνον διὰ τὸν Ἀργεντίνην· οὐδὲ νεκρῶνται προσευχαί θλιβερώς ἐψάλησαν μόνον δι' αὐτόν. Πλῆθος τεθραυσμένων θωράκων καὶ ἀσπίδων αἵματος φύρτων καὶ περικεφαλαίων θρυασθεισῶν καὶ στεμμάτων βαρύνων, κομήτων, στεμμάτων κατὰ τεμάχια διαλυθέντων ἐφώτισεν ἡ ὠχρὰ λάμψις τῶν κιτρίνων κηρίων. Τὰ ἐνδοξότερα τέκνα τῆς Ἀγγλίας ἀπῆλθον μέρος νεκρωσίων εὐχῶν. Ἐν τούτοις μὴ κλαῖε, γενναία πατρίς τῆς δόξης! μόλις οὐδέποτε οἱ λέοντες κατέλειψαν οὕτω τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς Γουλιέλμου τοῦ Νορμαρδοῦ, ὑπάρχουν ἐν τοῖς ἀρχαίοις σου σημειωμέναι παμπληθεῖς νίκαι κατὰ τῶν Σκώτων. Μὴ ζηλεύῃς τὴν νίκην αὐτῶν. ἀφοῦ ἐμάχοντο ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας, φιλτάτης εἰς πάντας τοὺς ποθοῦντας τὴν ἐλευθερίαν, φιλτάτης δὲ ἐπίσης εἰς σὲ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην χώραν!

XXXVI.

Ἀς ἐπανεέλθωμεν παρὰ τῷ Βρούκῃ, εἰς ὃν ὁ Φίτς-Λεβίς ἀνήγγειλε τὸ θαῦμα. Πέριξ αὐτοῦ μυρία φωναὶ ἐπανελάθον εὐόαλαλος ἀκόλουθος ὠμίλησεν. — Ὁ ἀκόλουθος! ἀνέκραξεν ὁ Φίτς-Λεβίς· εἰπέτε μᾶλλον, ἄγγελος κατελθὼν αὐρυνόθεν ἐν' ἀποσείσῃ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀγγλων. Εἶδον πεσόν τὸ πτερόν καὶ τὸν πῖλον αὐτοῦ, ὅτε κατερχόμεθα ἀπὸ τοῦ ὄρους· ὠραῖον εἶδον μέτωπον, κόμην μελανὴν εὐστρυχοειδῆ, προσθέτουςαν λάμψιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· τὰ βήματά του ἦσαν ἐλαφρὰ, ὥστε ἵστατο φερόμενος ἐπὶ πτερύγων ἀοράτων. — Καὶ δὲν ὠμίλησεν εἰς κανένα; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς. — Εἰς οὐδένα. . . . μίαν μόνην λέξις διέφυγε τῶν χειλέων του, ὅτε εἶδε τὸν λόρδον τῶν νήσων ἐπιστρέφοντα νικητὴν ἐκ τῆς μάχης. — Καὶ τί ἀπῆντησεν αὐτῷ ὁ ἀρχηγός; — Ἐγонуπέτησε μὴ τολμῶν νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ψιθυρίζων λό-

γους ἀκαταλήπτους εἰς πάντας. Ἐφαίνετο χαίρων μὲν κατὰ τι, ἀλλὰ καὶ φοβούμενος ὥσεί εὐρίσκετο ἀπέναντι κατοίκου ἀνωτέρας σφαίρας.

XXXVI.

Ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ πτωμάτων κεκαλυμμένης πεδιάδος τοῦ Βαννίκ, ἐν μέσῳ εὐγενῶν διαλογισμῶν νικητοῦ εὐφραδόμενης ὁ Ῥοβέρτος ἐμειδίασεν ἄκων σχεδόν. Ὁ ὠραίος υἱὸς ἀκόλουθος, ἡρώτησε, εἶχε λοιπὸν ὁ φος ἀγγέλου, εὐγενὲς μέτωπον καὶ κόμην κυματοῦσαν; ὁ Ῥονάλδος ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ; . . . Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πρὶν ἢ διαδοθῇ τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο συμβάν, ἢ θέλησας μας νὰ διακοινωθῇ εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ φρουρίου. Ἄς ὑπάγῃ ἀμέσως εἰς Καμ-βουσκανέθ, ἃς προετοιμάσῃ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τελετὴν πανηγυρικὴν, ὥστε ὁλόκληρον ἔθνος νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν θεόν, τὸν βοηθήσαντα ἡμῖν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἄς διατάξῃ τὴν συνήθη δι' ὕμναίου βασιλέων πομπήν. Κατὰ τὰς δυστυχεῖς ἡμῶν ἡμέρας διεκόψαμεν γαμήλιον τελετήν· αὖριον ἅμα τῇ αὐγῇ θὰ παριστάμεθα εἰς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς τοῦ Λόρν.

Τ Β Λ Ο Σ.

ΠΟΙΗΣΙΑ.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ.

Τὸ ὄνειρον ἀπείρους γράφει μορφὰς ἐντὸς τῆς φαντασίας·
πλὴν τὸ ἐζήτησας, ἐτάφη
ὑπὸ τὴν τέφραν τῆς καρδίας,

Κατόπιν τοῦ ἐνῶ μᾶς σῦρει
ἀνὰ τὸ ἄπειρον ὁδεῦον
καὶ ἀναμνήσεις ἐξεγείρει,
τὸ μέλλον, τὸ παρὸν θωπεῦον,

Ἐξαίφνης ὠχρίᾳ καὶ σβύνει
καθὼς τὰ ἄστρον τῆς πρωίας
καὶ τὴν καρδίαν μας ἀφίνει
κατάμονον ἐντὸς σκοτίας.

Καὶ εἴν' ἐκεῖνη ἡ σκοτία
πολὺ τοῦ Ἄδου χειροτέρα·
ἐκεῖ πλανᾶται ἡ ἀνία
καὶ τῆς ἀψίνθου πικροτέρα.

Πλὴν πάλιν τὸνειρον προβάλλει
κουφότερον καὶ τοῦ ἔερος·
δυὰς ἀνθῶν ἀναθάλλει
ἐντὸς αὐτοῦ ἔλπις καὶ ἔρω.

Ἐρως, ἔλπις. Θνητὲ, τὰ μόνον
μάταια δῶρα τῆς ζωῆς σου·
κἂν πρὸς στιγμὴν τερπνὴν εἰκόνα
μᾶς δίδουσι τοῦ παραδείσου.

Χάριν αὐτῶν πῇν ἡρεμίαν,
ἦν πρώτην ἔτρεφον τὰ στήθη,
ἡλλάξαμεν μὲ τρινυμίαν.
Εἰπείτε με, τίς ἡπατήθη;

Ὁ ἔρως πρὸς στιγμὴν θωπεύει,
ἀκτίνας ἁρμονίας ρείνει·
ἀλλὰ τὸ στήθος μας στεριεύει·
αἰώνιος ὁ πόνος μένει.

Καὶ ἡ ἔλπις μᾶς περιπτύσσει
προβάλλουσα μετὰ στεφάνου·
πλὴν καὶ αὐτὴν περιτυλίσσει
τὸ ἀγνωστον ἐντὸς σαδύνου.

ὦ! εὐτυχής, οὗ ἡ καρδία
τὸ πᾶν μὲ λήθην ἐπιπάσσει·
καὶ νέον ἐν τῇ ἐρημίᾳ
ὄνειρον φῶλον διαπλάσσει.

Τοῦλάχιστον μ' αὐτὸ πλανᾶται
καὶ τὴν ζωὴν δὲν ἄγει μόνος
καὶ ἡ ἀλήθεια κοιμᾶται
καὶ μὲ αὐτὴν ὁμοῦ ὁ πόνος.

II.

Ναὶ, ἀγαπῶ τὰ ὄνειρα, διότι εἶναι πλάνη,
ἀπατηλὸν βαυκάλημα, μυστηριώδες μέλος·
διότι ἂν τὸν β'ον μας τὸ δάκρυ ἐκμυζάνῃ,
γελῶσι κἂν τὰ ὄνειρα, κ' εἶναι γλυκὺς ὁ γέλω.